

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om Statens konstmuseum

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om Statens konstmuseum som skall ersätta den gällande lagen om statens konstmuseum och lagen om införande av lagen om statens konstmuseum.

I lagen föreskrivs att Statens konstmuseum handhar museiverksamhet inom bildkonst och svarar för utveckling av konstmuseisektorn i landet. Enligt förslaget skall Statens konstmuseum bestå av Konstmuseet Ateneum, Konstmuseet Sinebrychoff, Museet för nutidskonst Kiasma och Centralarki-

vet för bildkonst samt andra enheter enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet eller föreskrivs genom arbetsordning. Statens konstmuseum föreslås få ett nytt organ, en direktion, om vars sammansättning, uppgifter och tillsättning skall bestämmas genom förordning av statsrådet. Dessutom har det gjorts andra nödvändiga justeringar i lagen.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Lagstiftning

Statens konstmuseum inrättades den 1 september 1990, då konstmuseet i Ateneum samt dess utställnings- och informationsavdelning och förvaltningsbyrå, för vilka stiftelsen Finlands konstakademi svarade, övergick i statens ägo. De nationella konstsamlingarna, upprätthållna av staten och ägda av stiftelsen, övergick samtidigt i statens ägo.

Om statens konstmuseum föreskrivs i lagen om statens konstmuseum (185/1990), nedan *konstmuseilagen*, och i lagen om införande av lagen om statens konstmuseum (186/1990), nedan *införandelagen*. Med stöd av konstmuseilagen har det utfärdats en förordning om statens konstmuseum

(379/1990). Närmare föreskrifter om statens konstmuseums verksamhet och organisation meddelas med stöd av bestämmelserna i konstmuseilagen och nämnda förordning genom arbetsordningen, som trädde i kraft den 3 september 1990.

I 1 § konstmuseilagen bestäms om statens konstmuseums status som riksomfattande centralkonstmuseum. Statens konstmuseum har till uppgift att stödja och främja bildkonsterna och forskningen inom dessa, att utöka, bevara och hålla konstsamlingar utställda och bedriva forskning som gäller samlingarna samt att utveckla och biträda konstmuseiväsendet. Statens konstmuseum är en statlig inrättning som lyder under undervisningsministeriet.

I lagens 2 § 1 mom. bestäms att statens konstmuseum inom sitt område enligt statsbudgeten med sammanslutningar och enskilda får ingå samarbetsavtal och avtal om ut-

förande av sakkunniguppdrag.

Med stöd av paragrafens 2 mom. uppbärs avgifter för prestationer som har beställts hos statens konstmuseum. Avgifterna fastställs i enlighet med de grunder som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992), nedan *avgiftslagen*. Närmare bestämmelser om avgifter för statens konstmuseums prestationer ingår i undervisningsministeriets beslut om avgifter för prestationer vid statens konstmuseum (1170/1999).

Enligt paragrafens 3 mom. kan inträdet till avgiftsbelagda utställningar och andra tillställningar som ordnas av statens konstmuseum vara avgiftsfritt för dem som hör till specialgrupper som anges genom förordning, om avgiftsfriheten är motiverad med hänsyn till konstfostran, forskning, yrkesverksamhet, främjande av museiverksamhet eller något annat motsvarande.

I konstmuseilagens 3 § bestäms att statens konstmuseum får ta emot donationer och testamenten. Närmare bestämmelser om mottagande av donationer och testamenten ingår i statsrådets beslut angående allmänna bestämmelser om mottagande och användning av donations- och testamentsmedel i statens ämbetsverk och inrättningar (35/1974).

I lagens 4 § 1 mom. bestäms att statens konstmuseum enligt föreskrifter som meddelas av undervisningsministeriet kan vårda staten tillhöriga konsthistoriskt värdefulla verk som inte hör till museets samlingar och som har placerats på annat håll.

Enligt paragrafens 2 mom. kan statens konstmuseum även vårda sådana konstverk som ägs av andra än staten och som har placerats i museet.

I lagens 5 § bestäms att statens konstmuseum enligt de grunder som fastställs av undervisningsministeriet kan överlämna konstverk som det vårdar och besitter till andra statliga myndigheter och till andra konstmuseer för att där förvaras och hållas utställda.

Enligt lagens 6 § utfärdas närmare stadganden om verkställigheten av lagen genom förordning.

Enligt införendelagens 1 § övergår konstmuseet i Ateneum samt dess utställnings- och informationsavdelning och förvaltningsbyrå jämte tillgångar och skulder, för vilka stiftelsen Suomen taideakatemia - Finlands konstakademi svarar, då konstmuseilagen

träder i kraft i statens ägo i enlighet med vad som har överenskommit mellan finska staten och stiftelsen i det föravtal som ingicks den 5 oktober 1989. I införendelagen bestäms också om att de personer som varit anställda vid stiftelsen övergår i statens konstmuseums tjänst. Enligt lagen kunde den som vid tiden för övergången var anställd vid stiftelsen, om han gav sitt skriftliga samtycke, utnännas till en motsvarande statlig tjänst vid statens konstmuseum utan att tjänsten förklarades ledig.

I införendelagens 3 § 1 mom. bestäms att den som på det sätt som avses i införendelagen har utnämnts till en tjänst eller anställts som tillfällig tjänsteman vid statens konstmuseum för ålderstilllägg och semester får räkna sig till godo den anställning som har räknats honom till godo för motsvarande förmåner i stiftelsens tjänst. Enligt paragrafens 2 mom. gäller förmånen vid beräkning av tjänstgöringstilllägg och semester också personer som övergått i arbetsavtalsförhållande vid statens konstmuseum.

I 4 § införendelagen anges hur pensionsförmånen bestäms.

I 1 § förordningen om statens konstmuseum bestäms att statens konstmuseum skall bedriva publikations- och informationsverksamhet, genom konstfostran göra allmänheten förtrogen med bildkonst, upprätthålla kontakter med landets konstnärer samt upprätthålla internationella kontakter inom konstmuseiområdet och bildkonsten och vara sakkunnigorganisation i frågor som gäller det egna området. I förordningen bestäms om enheterna vid statens konstmuseum. Enligt 2 § är de museet för finländsk konst, museet för utländsk konst, museet för nutidskonst, centralarkivet för bildkonst samt allmänna avdelningen.

Enligt förordningens 3 § är en överdirektör chef för statens konstmuseum. Chef för varje enskild museienhet är en museichef, chef för centralarkivet för bildkonst är en centralarkivchef och chef för allmänna avdelningen en förvaltningsdirektör.

I förordningen bestäms också om chefernas uppgifter (5 §), handläggning och avgörande av ärenden (10 §), ärenden som avgörs av överdirektören (12 §) samt ärenden som avgörs av museicheferna, centralarkivchefen eller förvaltningsdirektören (13 §). Om utökningen av konstsamlingarna vid museet för finländsk konst och museet för utländsk konst beslutar museichefen på före-

dragning av intendenten samt vid museet för nutidskonst museichefen på föredragning av intendenten och utgående från handläggningen av frågan i anskaffningsnämnden. Överdirektören utser en medlem med en personlig suppleant i anskaffningsnämnden sedan överdirektören har hört de centrala bildkonstorganisationerna (15 §). I förordningen ingår också bestämmelser om delegationen för statens konstmuseum, som tillsätts av undervisningsministeriet för tre år i sänder. Delegationen är sakkunnigorgan vid museet (18 och 19 §). I förordningen bestäms också om besättande av tjänsterna vid konstmuseet samt om tjänstledighet och motsvarande befrielse (7—9 §).

Bestämmelser om organisationen vid konstmuseet ingår också i arbetsordningen. Direkt under överdirektören lyder förutom enheterna också en konserveringsenhet och en museipedagogisk enhet, vilka gemensamt betjänar hela museet. I arbetsordningen anges också de olika enheternas uppgifter. För den allmänna planeringen och samordningen av verksamheten har genom arbetsordningen tillsatts en ledningsgrupp. I denna ingår förutom generaldirektören även museicheferna, centralarkivchefen och förvaltningsdirektören.

Praxis

Ett viktigt i lagen angivet verksamhetsområde för konstmuseet är att utöka, bevara och hålla den nationella konstsamlingen utställd. Museet gör nyförvärv och kompletterar på så sätt den existerande samlingen samt följer nya trender inom konsten. Utöver anskaffningar utökas samlingarna också genom donationer och testamenten. För utökning och utställning av samlingarna svarar museerna, som tillsammans med konserveringsenheten svarar för lämplig uppvärning av samlingarna och för utlåning och utplacering av verk som hör till samlingarna. Centralarkivet för bildkonst svarar för dokumentationen av samlingarna genom fotografering och digitalisering. Syftet med denna verksamhet är att utnyttja data både i museets egen forskningsverksamhet och i den riksomfattande och internationella forskningsverksamheten.

Statens konstmuseums samlingar omfattar för närvarande ca 26 500 konstverk. Samlingarna vid museet för finländsk konst innehåller ca 17 500 verk. Inhemsk konst finns

ända från 1750-talet fram till verk av sådana konstnärer som haft sin första utställning senast på 1950-talet, med undantag av några verk som man kommit överens om att överföra till samlingarna med nutidskonst. Utländsk konst finns från 1800-talet fram till 1960. Samlingarna vid museet för utländsk konst omfattar ca 3 500 verk från 1200-talet till slutet av 1700-talet och samlingarna vid museet för nutidskonst ca 5 500 verk med början från 1960-talet.

Det dokumentmaterial som omfattar samlingarna och andra fenomen inom bildkonsten är digert och mångfacetterat och innehåller bl.a. fotografier, diabilder, tidsningsurklipp, ljudband samt dokument i digital form. Som exempel kan nämnas att fotografimaterialet vid centralarkivet omfattar ca 330 000 fotografier och ett urklipparkiv med konstartiklar. Insamlingen till arkivet påbörjades år 1897 och omfattar hundratusentals urklipp.

Tillfälliga utställningar och framföranden som förenar olika konstarter utgör en viktig del av museets verksamhet. Museerna ordnar årligen tiotals utställningar av vilka en del är omfattande konsthistoriska utställningar och en del konstnärspresentationer och produktioner i mindre format. I och med att gränserna mellan konstarterna suddas ut har museet i sin utställningsverksamhet utöver målningar, skulpturer och grafik också börjat ge rum för installationskonst, performancekonst, förgänglig konst, miljökonst och mediekonst. Vid museet finns också Ateneumsalen och Kiasmateatern med plats för undervisning och föreläsningar. Museets verksamhet består också av program inom framställnings- och scenkonst, filmer och videofilmer, multimedia, musikframträdanden samt specialprojekt.

Museipedagogiken närmar allmänheten och bildkonsten till varandra med hjälp av bl.a. guideverksamhet, parallellprogram och information i anslutning till utställningar och samlingar. Inom ramen för den har man sammanställt konstmuseets hemsidor och gjort besökarundersökningar samt bl.a. producerat material om finländsk bildkonst i form av en hypermediatillämpning. I varje museibygnad finns en verkstad avsedd för allmänheten.

Museets publikationsverksamhet omfattar utöver utställnings- och samlingskataloger också vetenskapliga serier och publikationer och tidningar avsedda för en bredare publik.

Vidare lånar museet ut sina samlingsverk till inhemska och utländska utställningar samt deponerar dem så att de kan hållas utställda bl.a. i republikens presidents slott, statsministerns tjänstebostad, statsrådets kansli och statsrådets festvåning, i ministrarnas och kanslichefernas tjänsterum eller i viktiga representationsutrymmen och i Finlands beskickningar utomlands. Museet tillhandahåller kunskaps- och sakkunnigservice samt ordnar och deltar i olika projekt för utveckling av konstmuseiväsendet. Enheterna vid konstmuseet har ett stort antal samarbetsprojekt med andra konstmuseer och kulturinrättningar. Samarbete har utvecklats också med affärsföretag i synnerhet inom marknadsföring och kommunikationsteknologi.

Museernas egen forskningsverksamhet gäller i första hand sammanställningen av utställningar och samlingarna. Centralarkivet för bildkonst skapar förutsättningar för nationell och internationell forskningsverksamhet genom att bilda kunskapsreserver som hänför sig till bildkonst. För forskare, studerande, massmedier och andra i behov av information har museet också ett bibliotek med forskarplatser, urklipps- och fotografiarkiv samt andra arkivtjänster. Större riksomfattande forskningsprojekt sker genom samarbete. Konserveringsenheten bedriver forskning kring verkens äkthet, teknik och material.

Museets verksamhet som centralkonstmuseum har framför allt tagit sig uttryck i skapande av nätverk och inom undervisningsverksamheten. Centralarkivet för bildkonst har ordnat temadagar och utbildning på basis av förfrågningar till landets konstmuseer. Viktigt är också databasprojektet Valtteri som genomförts tillsammans med de regionala konstmuseerna. Databasen innehåller elektronisk information i text och bild om verk som hör till samlingarna. Museet ordnar riksomfattande särskilda projekt. Ett exempel på detta är ett tillgänglighetsprojekt, Saavutettavuus-projekt, som undersöker möjligheterna för rörelse- och funktionshandikappade att ta del av museernas verksamhet. I egenskap av centralkonstmuseum ger museet också sakkunnigtjänster och utlåtanen bl.a. om frågor som gäller museernas organisation och avtalsrätt.

Utförelsen av kulturföremål och konstverk är beroende av tillstånd enligt vad som bestäms i lagen om begränsning av utförelsen

av kulturföremål (115/1999) och förordningen om begränsning av utförelsen av kulturföremål (189/1999). Enligt lagens 10 § är statens konstmuseum tillståndsmyndighet i fråga om de konstverk som avses i lagen.

Det nettoanslag som beviljats för statens konstmuseums omkostnader i statsbudgeten för 2000 är ca 84,8 miljoner mark och budgeten 13,1 miljoner mark. I nettoanslaget ingår för första gången de hyror som skall betalas för konstmuseets lokaler till Statens fastighetsverk. Hyornas andel är 35,1 miljoner mark.

Ateneumbyggnadens areal är 14 287 m², Kiasmas 12 400 m² och Sinebrychoffs hus 2 682 m².

Den ordinarie personalen vid konstmuseet uppgick i början av år 2000 till 190 personer. Dessutom har konstmuseet visstidsanställd personal som varierar mellan 40 och 50 personer. I denna siffra ingår också personer som anställts med arbetsministeriets sysselsättningsmedel.

1.2. Bedömning av nuläget

Sedan statens konstmuseum inrättades har dess verksamhetsmiljö avsevärt förändrats. Utvecklingen inom konsten och den allt starkare interaktionen mellan olika konstarter samt det faktum att Museet för nutidskonst inledde verksamheten i Kiasma har medfört nya möjligheter och skyldigheter att svara på utmaningarna i tiden. Det har uppstått nya uttrycksformer vid sidan av den traditionella konsten. Det kan vara fråga om ett evenemang eller en process, såsom förgänglig konst, performancekonst, miljö- eller stadsprojekt, där konstnärens och museets närvaro bestäms på ett sätt som avsevärt avviker från det traditionella. Denna utveckling har på ett avgörande sätt påverkat museets verksamhet samt forskningen kring och dokumentationen av fenomen inom bildkonsten. För närvarande är varje museum verksamt i var sin byggnad, vilket gör det möjligt för dem att utveckla en egen profil och ett eget förhållande till allmänheten utifrån sina egna förutsättningar. I gällande konstmuseilag har museerna och centralarkivet för bildkonst däremot inte definierats som enheter och de uppgifter som lagen ställer på museet motsvarar inte längre i alla avseenden de nya utmaningar som utvecklingen inom bildkonsten ställer på verksamheten.

Också inom statsförvaltningen har det skett betydande förändringar efter det att konstmuseet inrättades. Med förändringarna har man huvudsakligen försökt göra styrningen av förvaltningen klarare och utöka ämbetsverkens självbestämmanderätt i verksamheten. Normstyrningen av ämbetsverken har ändrats så att ämbetsverken själva beslutar om innehållet i arbetsordningen samtidigt som ärenden som tidigare ingått i lagarna och i synnerhet i förordningarna om de respektive ämbetsverken har förts över till arbetsordningen. Resultatstyrning och resultatbudgetering har tagits i bruk som officiella styrningssystem inom hela förvaltningen. Inom den avgiftsbelagda verksamheten har det utöver den traditionella självkostnadsprissättningen och bruttobudgeteringen blivit möjligt med företagsekonomisk prissättning och nettobudgetering. Inom det statliga ämbetsverken har man i allt större utsträckning övergått till att använda direktioner eller sådana motsvarande organ där merparten av ledamöterna företräder intresser utanför ämbetsverket.

Statens konstmuseum har i nästan tio år varit verksamt på basis av gällande lagstiftning. Dess organisation grundar sig på en basstruktur på tre nivåer, dvs. undervisningsministeriet som styr verksamheten på allmän nivå, statens konstmuseum som utgör en förvaltningsmässig helhet som förenar enheterna samt museienheterna och centralarkivet för konst som sköter den egentliga verksamheten. Stödfunktionerna, såsom museipädagogiken och konserveringen, har ordnats antingen i enheter eller på annat sätt.

I anslutning till förändringarna i verksamhetsmiljön förordnade undervisningsministeriet den 3 november 1998 justitie doktor Pirkko K. Koskinen att bedöma museets ställning, förvaltning, uppgifter, behörighet samt utvecklingsbehovet i fråga om de författningar som styr museets verksamhet. Utredningen om statens konstmuseum tog främst fasta på statens konstmuseums ställning som förvaltningsmässig helhet i förhållande till de enheter som svarar för verksamhetens innehåll (Selvitys Valtion taide-museosta, utredare Pirkko K. Koskinen, Undervisningsministeriet, Kulturpolitiska avdelningens publikationsserie Nr 2/1999). B.l.a. följande frågor ansågs primära vid utvecklingen av organisationen och verksamheten: arbetsfördelningen mellan överdirektören för statens konstmuseum och enheter-

na, ledarskapet, beredningen och föredragningen av ärenden, den interna informationsgången samt museets status och verksamhet som centralkonstmuseum. Arrangemangen i fråga om stödfunktionerna lyftes också fram.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Propositionens mål är att svara på de förändringar som skett i konstmuseets verksamhetsmiljö, i statsförvaltningen och i lagstiftningen. Avsikten är att Statens konstmuseum skall kvarstå som förvaltningsmässig helhet.

I propositionen föreslås att det stiftas en lag om Statens konstmuseum, som skall ersätta gällande konstmuseilag och gällande införandelag. Införandelagens 3 och 4 § skall dock tillämpas fortfarande.

Det föreslås att museernas och centralarkivets för bildkonst ställning som funktionella innehållsproducerande enheter skall förstärkas. Enligt förslaget skall Statens konstmuseum bestå av Konstmuseet Ateneum, Konstmuseet Sinebrychoff, Museet för nutidskonst Kiasma och Centralarkivet för bildkonst samt andra enheter enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet eller föreskrivs genom arbetsordning.

På grund av den utveckling som äger rum i verksamhetsmiljön är det inte motiverat att ange konstmuseets uppgifter detaljerat i lag. Det föreslås att närmare bestämmelser om uppgifterna meddelas genom förordning av statsrådet.

I gällande konstmuseilag föreskrivs att statens konstmuseum är ett riksomfattande centralkonstmuseum. B.l.a. på grund av ägandeförhållandena i konstmuseerna har statens konstmuseum dock ingen formell behörighet som riksomfattande centralkonstmuseum. Museet har uppfyllt sin uppgift som centralkonstmuseum på funktionell nivå. I propositionen slopas benämningen centralkonstmuseum. I proposition vill man betona Statens konstmuseums ställning som riksomfattande museum via dess uppgifter.

Vid statens konstmuseum finns för närvarande en delegation som utses av undervisningsministeriet och är sakkunnigorgan vid museet. Delegationen har till uppgift att ta initiativ och framlägga förslag för överdirektören i ärenden som hör till konstmuseets verksamhetsområde. Delegationen har ingen beslutanderätt, vilket innebär att konst-

museets överdirektör har exceptionellt stor makt i ärenden som gäller museets verksamhet. I lagen föreslås en bestämmelse om en direktion vid Statens konstmuseum. Denna skall ersätta delegationen och utöva beslutanderätt i ärenden som närmare bestäms genom förordning.

3. Propositionens verkningar

Propositionen har inga betydande ekonomiska verkningar. Det föreslås att det inrättas ett nytt organ vid Statens konstmuseum, en direktion. Propositionen har inga andra verkningar i fråga om organisation eller personal.

4. Beredningen av propositionen

Den 3 november 1998 förordnade undervisningsministeriet justitie doktor Pirkko K. Koskinen att sammanställa en utredning och lägga fram behövliga förslag för utveckling av statens konstmuseums ställning, förvaltning, uppgifter, behörighet samt de författningar som styr museets verksamhet. Utredningen överlämnades till undervisningsministeriet den 26 maj 1999.

Efter det att utredningen blivit klar tillsatte undervisningsministeriet en arbetsgrupp som hade till uppgift att utgående från Koskinens förslag lägga fram förslag till sådana ändringar i lagstiftningen om statens konstmuseum som den ansåg nödvändiga. Arbetsgruppen skulle också beakta andra be-

hov av ändringar i lagstiftningen om statens konstmuseum samt sammanställa en förteckning över ärenden som skall tas in i arbetsordningen för Statens konstmuseum. Arbetsgruppens promemoria blev färdig i januari 2000.

Arbetsgruppen föreslog att lagen och förordningen om statens konstmuseum samt arbetsordningen skall revideras i sin helhet. Enligt förslaget skall Statens konstmuseum ha till uppgift att sköta museiverksamheten inom bildkonst och utveckla landets konstmuseiväsende. I lagen skall inte längre ingå detaljerade bestämmelser om konstmuseets uppgifter, utan om dem skall bestämmas genom förordning av statsrådet. Enligt förslaget skall det i lagen konstateras att Statens konstmuseum omfattar Konstmuseet Ateneum, Konstmuseet Sinebrychoff, Museet för nutidskonst Kiasma och Centralarkivet för bildkonst. Statens konstmuseum skall inte längre kallas centralkonstmuseum. Ett nytt organ vid Statens konstmuseum blir direktionen, om vars uppgifter, sammansättning och tillsättning skall bestämmas genom förordning av statsrådet.

Statens konstmuseum, museiverket och Finlands museiförbund har givit utlåtande om arbetsgruppens promemoria.

Remissinstanserna har i sina utlåtanden förhållit sig positivt till lagförslaget.

Beredningen av propositionen har fortsatt som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 §. I paragrafen skall bestämmas att det för museiverksamheten inom bildkonst och utvecklandet av konstmuseisektorn i landet finns Statens konstmuseum, som lyder under undervisningsministeriet. Det föreslås att benämningen centralkonstmuseum slopas i lagrummet och att Statens konstmuseums riksomfattande uppgift betonas utifrån de funktionella utgångspunkterna.

Det föreslås att Statens konstmuseums enheter nämns i 1 §. Dessa är Konstmuseet Ateneum, Konstmuseet Sinebrychoff, Mu-

seet för nutidskonst Kiasma och Centralarkivet för bildkonst. För närvarande heter museerna museet för finländsk konst, museet för utländsk konst och museet för nutidskonst. Det föreslås att bestämmelser om övriga enheter meddelas genom förordning av statsrådet och genom arbetsordningen.

Förslaget skiljer sig från gällande lag däri att det enligt gällande bestämmelser förskrivs om enheterna genom förordning. Innehållet i bestämmelsen skiljer sig från gällande lag också på så sätt att närmare bestämmelser om konstmuseets uppgifter meddelas genom förordning av statsrådet.

2 §. I paragrafen föreslås att det vid Statens konstmuseum finns en direktion om vars uppgifter, sammansättning och tillsättning bestäms genom förordning av statsrådet. Inrättandet av en direktion motsvarar den linje som allmänt iakttagits vid utvecklandet av statsförvaltningen när det gäller inrättningar jämförbara med museet, såsom museiverket eller statens forskningsanstalter. Direktionen skall besluta om de viktigaste ärendena vid Statens konstmuseum, såsom de allmänna verksamhetslinjerna för museet och andra därmed jämförbara ärenden av vikt, verksamhets- och ekonomiplanen, budgetförslaget, förslaget till resultatmål för konstmuseet samt godkännandet av bokslutet och arbetsordningen.

3 §. I paragrafen skall bestämmas att Statens konstmuseum inom ramen för budgeten får ingå avtal om utförande av sakkunniguppgifter inom sitt verksamhetsområde samt ingå samarbetsavtal med sammanslutningar och enskilda i uppgifter som gäller verksamhetsområdet.

Statens konstmuseum och dess olika enheter bedriver kontinuerligt samarbete med olika kulturinrättningar och organisationer. I samarbetsprojekt får Statens konstmuseum också projektbaserad finansiering av de instanser som deltar i projekten. Sådan finansiering hör inte till museets avgiftsbelagda service. I 2 § i gällande lag har det samarbete som beror på museets riksomfattande ställning och den finansiella basen för detta beaktats.

Utvecklingen inom bildkonsten har medfört nya former i konstmuseets verksamhet, bl.a. då den verksamhet som förenar utställningar och olika konstarter har fått drag av produktionsmässigt samarbete. Deltagande i produktioner och produktionssamarbete med inrättningar och företag inom branschen och med konstnärer har gjort det möjligt att i museet understödja och föra fram nya konstformer och projekt med anknytning till konst. Detta har förutsatt en utveckling av museets avtalsverksamhet så att det motsvarar den rådande situationen. Bestämmelsens betydelse vid utvecklingen av museets verksamhet har ytterligare förstärkts.

Innehållet i den föreslagna bestämmelsen skall motsvara gällande bestämmelse. Bestämmelsen är fortfarande nödvändig.

4 §. Enligt paragrafen får Statens konstmuseum ta emot donationer och testamenten. Samlingarna utökas årligen genom do-

nationer och testamenten. Innehållet i den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande 3 §. Bestämmelsen är fortfarande nödvändig.

5 §. Enligt paragrafens 1 mom. skall det tas ut avgifter för Statens konstmuseums prestationer enligt vad som bestäms i avgiftslagen. Förslaget motsvarar 2 § 2 mom. i gällande lag. Konstmuseets avgiftsbelagda prestationer skall enligt avgiftslagen prissättas enligt företagsekonomiska grunder, samtidigt som de årligen beviljas prisstöd i budgeten.

Enligt paragrafens 2 mom. kan inträdet till avgiftsbelagda utställningar och andra tillställningar som ordnas av statens konstmuseum vara avgiftsfritt för dem som hör till specialgrupper som anges genom förordning, om avgiftsfriheten är motiverad med hänsyn till konstfostran, forskning, yrkesverksamhet, främjande av museiverksamhet eller något annat motsvarande. Förslaget motsvarar gällande 2 § 3 mom. Trots att denna verksamhet är avgiftsfri är den ändå en del av konstmuseets avgiftsbelagda verksamhet.

6 §. I paragrafens 1 mom. föreslås att Statens konstmuseum kan vårda staten tillhöriga konsthistoriskt värdefulla verk som inte hör till museets samlingar och som har placerats på annat håll.

I paragrafens 2 mom. föreslås att Statens konstmuseum även kan vårda sådana konstverk som ägs av andra än staten och som har placerats i dess museer.

Motsvarande bestämmelser ingår i 4 § i gällande lag. Jämfört med gällande 4 § 1 mom. enligt förslaget ändras så att Statens konstmuseum själv har behörighet när det gäller att vårda staten tillhöriga konsthistoriskt värdefulla verk som inte hör till museets samlingar och som har placerats på annat håll. Det föreslagna 2 mom. motsvarar helt det nuvarande 4 § 2 mom.

7 §. I paragrafen föreslås att Statens konstmuseum kan överlämna konstverk som det vårdar och besitter till andra statliga myndigheter och till andra konstmuseer för att där förvaras och hållas utställda. Verk kan överlämnas bl.a. till presidentens slott, presidentens tjänstebostad (Talludden) och Gullranda, statsrådets festvåning, Ständerhuset, statsministerns tjänstebostad (Bjälbo) och Finlands beskickningar utomlands. Innehållsmässigt motsvarar bestämmelsen gällande 5 §. Bestämmelsen skiljer sig från den nuvarande 5 § så att undervisningsministe-

riet inte längre beslutar om de grunder enligt vilka Statens konstmuseum kan överlämna konstverk som det vårdar och besitter till andra statliga myndigheter och till andra konstmuseer för att där förvaras och hållas utställda. Behövliga närmare bestämmelser kan med stöd av 8 § meddelas genom förordning av statsrådet.

8 §. Närmare bestämmelser om verkställigheten av lagen utfärdas genom förordning av statsrådet och med stöd av den genom arbetsordningen. Närmare bestämmelser behövs bl.a. om Statens konstmuseums uppgifter, dess förvaltning samt om tjänsterna och behörighetsvillkoren för dem.

9 §. Paragrafen innehåller en normal ikraftträdelsbestämmelse. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har stadfästs och blivit antagen. Genom den föreslagna lagen upphävs gällande konstmuseilag och införandelag. Införandelagens 3 och 4 § skall dock tillämpas fortfarande eftersom dessa paragrafer innehåller bestämmelser om personalens förmåner gällande semester, ålders- och tjänstgöringstillägg samt pension.

2. Närmare bestämmelser

Utöver vad som bestäms i den föreslagna lagen om Statens konstmuseum föreslås att det föreskrivs mer detaljerat om konstmuseets uppgifter i en förordning av statsrådet. Uppgifter som gäller museets samlingar är utökning av samlingarna och kunskapsreserverna, dokumentation, bevarande och konservering. Det är också nödvändigt att genom förordning av statsrådet bestämma om ordnande av utställningar i hemlandet och utomlands samt program som förenar olika konstarter. Genom förordning av statsrådet skall också föreskrivas om ökande av allmänhetens kännedom om konst genom konstfostran samt om forskningen, publikationsverksamheten samt den verksamhet som hänför sig till kommunikation och marknadsföring vid museet. Konstmuseet skall dessutom i syfte att utveckla konstmuseisektorn bedriva samarbete med andra konstmuseer, följa utvecklingen inom branschen, ta initiativ och göra framställningar som

syftar till att utveckla bildkonsten i Finland samt avge utlåtanden i frågor som gäller bildkonst, upprätthålla internationella kontakter inom konstmuseisektorn och bildkonsten samt ge sakkunnig hjälp i frågor som gäller det egna området.

Avsikten är att i en förordning av statsrådet föreskriva om direktionens tillsättning, sammansättning och uppgifter. Direktionen skall besluta om de allmänna verksamhetslinjerna för konstmuseet, verksamhets- och ekonomiplanen, budgetförslaget, förslaget till resultatmål och godkännandet av bokslutet samt konstmuseets arbetsordning. Den beslutanderätt som hänför sig till verksamhetens innehåll skall i konstmuseet utövas av överdirektören, cheferna för enheterna eller andra tjänstemän enligt vad som bestäms genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om handläggningen av ärenden vid konstmuseet skall tas in i en förordning av statsrådet. Avsikten är också att genom förordning av statsrådet bestämma om ärenden som hänför sig till verksamhetens innehåll och som skall avgöras av överdirektören och enheterna.

Utöver de centrala frågor som gäller konstmuseets organisation och enheternas uppgifter skall det i arbetsordningen ingå närmare bestämmelser om avgörande av ärenden som gäller Statens konstmuseum samt andra interna föreskrifter som reglerar konstmuseets verksamhet, såsom bestämmelser om ekonomin, dokumentförvaltningen och samlingarna.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. Genom lagen upphävs konstmuseilagen och införandelagen. Införandelagens 3 och 4 § skall dock tillämpas fortfarande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om Statens konstmuseum

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

För museiverksamheten inom bildkonst och för utveckling av konstmuseisektorn i landet finns Statens konstmuseum, som lyder under undervisningsministeriet och som omfattar Konstmuseet Ateneum, Konstmuseet Sinebrychoff, Museet för nutidskonst Kiasma och Centralarkivet för bildkonst. Om övriga enheter vid Statens konstmuseum bestäms genom förordning av statsrådet och med stöd av den genom en arbetsordning.

2 §

Vid Statens konstmuseum finns en direktion om vars uppgifter, sammansättning och tillsättning bestäms genom förordning av statsrådet.

3 §

Statens konstmuseum får inom ramen för statsbudgeten inom sitt område med sammanslutningar och enskilda ingå samarbetsavtal och avtal om utförande av sakkunniguppdrag.

4 §

Statens konstmuseum får ta emot donationer och testamenten.

5 §

För Statens konstmuseums prestationer tas ut avgifter enligt vad som bestäms i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Inträdet till avgiftsbelagda utställningar och andra tillställningar som ordnas av Sta-

tens konstmuseum kan vara avgiftsfritt för dem som hör till specialgrupper, om avgiftsfriheten är motiverad med hänsyn till konstfostran, forskning, yrkesverksamhet, främjande av museiverksamhet eller något annat motsvarande.

6 §

Statens konstmuseum kan vårda staten tillhöriga konsthistoriskt värdefulla verk som inte hör till museets samlingar och som har placerats på annat håll.

Statens konstmuseum kan även vårda sådana konstverk som ägs av andra än staten och som har placerats i dess museer.

7 §

Statens konstmuseum kan överlämna konstverk som det vårdar och besitter till andra statliga myndigheter och till andra konstmuseer för att där förvaras och hållas utställda.

8 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet och med stöd av den genom arbetsordningen.

9 §

Denna lag träder i kraft den 2000.
Genom denna lag upphävs följande lagar:
1) lagen den 16 februari 1990 om statens konstmuseum (185/1990) jämte ändringar, samt
2) lagen av samma dag om införande av

lagen om statens konstmuseum (186/1990).

Bestämmelserna i 3 och 4 § i den lag som upphävs i 2 mom. 2 punkten tillämpas dock fortfarande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 14 april 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Maija Rask*